

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

про пенсійну реформу 2017 року

Інформаційна довідка про пенсійну реформу 2017 року

Верховна Рада ухвалила, а Президент Петро Порошенко підписав розроблений Урядом Володимира Гройсмана Закон України **«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій»**. Відповідно до нього, вносяться зміни до 30 законодавчих актів. Закон набирає чинності з 01.10.2017 року – частково, а з 01.01.2018 року – у повному обсязі.

Що змінилося 1 жовтня 2017 року?

Ці зміни стосуються здебільшого, тих громадян, які вже є пенсіонерами. Також про це важливо знати членам їхніх родин – опосередковано зацікавленим у змінах, що відбулися.

Теперішнім пенсіонерам здійснено перерахунок пенсій – осучаснення. Аби, перш за все, ліквідувати розриви у розмірах пенсій залежно від року призначення. Останній перерахунок пенсій проводився в 2012-му році, але із застосуванням показника середньої заробітної плати по Україні за 2007 рік (1197,91 грн.). За цей час середня зарплата по Україні, яка застосовується при обчисленні пенсії, зросла до 3 764,40 грн., або більше ніж в 3 рази. Перерахунок пенсій ліквідує цей дисбаланс. Чим раніше людина вийшла на пенсію, тим вищою є доплата при осучасненні пенсії.

Всі пенсії перераховувались для кожного пенсіонера індивідуально, але за єдиною формулою.

Розмір доплати = $S_z \times I_{kz} \times K_s$ - Розмір пенсії до осучаснення.

S_z – розмір середньої заробітної плати в Україні за 3 роки перед зверненням за призначенням пенсії. Для перерахунку раніше призначених пенсій використовувався показник середньої заробітної плати на рівні 3 764,40 грн. Цей показник застосовується для обчислення пенсій, що призначаються в 2017 році (середній розмір заробітної плати за 2014, 2015 та 2016 роки).

I_{kz} – індивідуальний коефіцієнт заробітної плати (співвідношення розміру отримуваної зарплати до середньої зарплати, з якої сплачувалися внески. Цю інформацію кожен може отримати у будь-якому відділенні Пенсійного фонду);

K_s – коефіцієнт страхового стажу, який визначається як множник тривалості років стажу роботи особи на величину оцінки одного року страхового стажу. Перерахунок раніше призначених пенсій проводився з коефіцієнтом 1.

В результаті ті, хто працювали більше років і довше сплачували страхові внески, отримали більші підвищення (у них коефіцієнт K_s більший). Але розмір доплати залежав не тільки від трудового стажу, а і від розміру зарплати (коефіцієнт I_{kz}). Тому найвищі доплати отримали ті, хто працював на важких і шкідливих виробництвах, де зарплати були традиційно високі. Це – шахтарі, працівники гірничозбагачувальних нафто- та газопереробних та хімічних виробництв, металурги та ін.

З 1 жовтня зріс прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність. Відтак зросли і прив'язані до цього показника виплати. Мінімальна пенсія за віком зросла з 1312 грн до 1452 грн. Майже на 11% зросли мінімальні пенсії: для учасників бойових дій, особам, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильському АЕС, родинам загиблих військових, шахтарів, інвалідів.

Слід наголосити на ще одному дуже важливому моменті. Якщо дотепер пенсіонери могли чекати наступного підвищення роками, то тепер осучаснення буде проводитись автоматично. Пенсії переглядатимуться в залежності від зростання заробітної плати і інфляції. Таким чином буде поставлено запобіжник від знецінення з часом пенсійних виплат, як це відбувалось досі.

Відновлено 100% виплату пенсій пенсіонерам, які працюють, незалежно від розміру їхньої зарплати чи інших доходів (раніше пенсіонери, які продовжували працювати, отримували 85% пенсії – за деякими винятками).

Коментар. В результаті перерахунку пенсії було підвищено для 10,2 млн з 12 млн пенсіонерів. Інша справа, що для деяких громадян виплати зросли на 200 гривень, у когось – на 500, а у третіх – збільшилися удвічі. Пенсії не перераховані для таких категорій осіб:

- які отримують пенсії за спеціальними законами: народні депутати, державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування та інші категорії, які мали право на спец пенсії. Для вказаних категорій пенсіонерів перераховувати пенсії було недоцільно. Оскільки вони мали вищий розмір пенсій. Ті, хто отримує пенсію за спеціальними законами і кому доцільно перейти на пенсію за загальними правилами, отримають виплати у листопаді. Порядок нарахування пенсій військовослужбовцям буде визначено окремим законом.

- яким пенсії було призначено у 2015-2017 рр.

Що змінюється з 1 січня 2018 року?

Головна мета реформи чинної солідарної системи пенсійного забезпечення – стимулювати працююче населення до сплати єдиного внеску із легальної заробітної плати та визначити внутрішні джерела для того, аби солідарна система була самодостатньою.

Уряд віднайшов механізми вирішення наявних проблем без підвищення пенсійного віку. Тобто, урядовий законопроект пропонує зберегти право виходу на пенсію після досягнення чинного пенсійного віку. Одночасно встановлюються вимоги до тривалості страхового стажу. З 1 січня 2018 року пропонується встановити наступні правила:

Пенсія за віком в 60 років

З 1 січня 2018 р пенсія за віком у 60 років буде призначатися за наявності страхового стажу 25 років. Кожні 12 місяців вимога до розміру страхового стажу буде збільшуватись на 1 рік. І в 2028 році, аби отримати пенсію за віком, необхідно буде мати 35 років страхового стажу.

Для стимулювання продовження роботи після досягнення пенсійного віку пропонується залишити чинну систему доплати (бонусу) за більш пізній вихід на пенсію – 0,5% від нарахованої пенсії за кожен додатковий місяць страхового стажу (або 6% за рік). У випадку ж виходу на пенсію з відстрочкою понад 5 років такий бонус становитиме 0,75% від нарахованої пенсії за кожен місяць страхового стажу після досягнення 60-річного віку (або 9% за рік).

Якщо в 60-річній особі не буде зазначеної тривалості страхового стажу, вона має право обрати – допрацювати необхідну кількість років або придбати необхідну тривалість страхового стажу для призначення пенсії у віці від 60 до 63 років.

Ці правила діятимуть з врахуванням перехідного періоду підвищення пенсійного віку жінкам

Пенсія за віком в 63 роки

У 63 роки пенсія за віком, як для чоловіків, так і для жінок, призначатиметься у разі наявності страхового стажу тривалістю від 15 до 25 років. Кожні 12 місяців вимога до кількості страхового стажу збільшуватиметься на 1 рік до досягнення в 2028 році 25 - 35 років страхового стажу.

Якщо в 63-річній особи не буде зазначеної тривалості страхового стажу, вона має право обрати – допрацювати необхідну кількість років або придбати необхідну тривалість страхового стажу для призначення пенсії у віці від 63 до 65 років.

Пенсія за віком в 65 років

Починаючи з 1 січня 2019 року, особи в яких страховий стаж складатиме 15 років, пенсія за віком призначатиметься в 65 років.

Особи, в яких відсутній страховий стаж (загальний) тривалістю 15 років, матимуть право на призначення державної соціальної допомоги, після досягнення 65 років за сукупним доходом сім'ї.

Як обраховуватимуть страховий стаж?

Умови обрахунку стажу, який враховується для обчислення пенсій, змінювався.

У 2000 році було запроваджено персоніфіковані пенсійні рахунки. З того часу Пенсійний фонд має повну інформацію, скільки внесків сплачено кожним працівником.

У 2004 році набрав чинності Закон «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», яким запроваджено поняття «страховий стаж». Це кількість років, які людина не тільки працювала, а й сплачувала внески до Пенсійного фонду. Якщо людина оформлена легально, внески за неї в обов'язковому порядку сплачує роботодавець.

Уряд не змінює правило при оформленні пенсій всі відпрацьовані роки до 2004 року враховуються як страховий стаж. Різними є лише способи підтвердження наявності страхового стажу. До 2004 року страховий стаж обчислюється згідно з записами в трудовій книжці. Враховуються і всі пільги, які були чинними на той період. Після 2004 року страховий стаж обчислюється автоматично на підставі даних персоніфікованого пенсійного рахунку.

Особливі умови виходу на пенсію скасовуються

Спеціальні пенсії для окремих категорій працівників запроваджувалися як своєрідна компенсація за невеликі зарплати

Свого часу така система запроваджувалася, як своєрідна компенсація за низький рівень заробітної плати у відповідних категорій працівників. Однак з моменту запровадження спеціальних пенсій умови оплати праці таких працівників значно покращилися. Тож, відповідно, логічним кроком є скасування і чинних привілеїв у призначенні пенсій. Зокрема, після підвищення заробітної плати державним службовцям цілком логічним виглядає питання ліквідації інших пільг і перехід до загальних страхових принципів. Тому уряд пропонує запровадити єдині підходи до призначення пенсій, коли враховується не професія, а лише рівень заробітної плати і страховий стаж.

Спеціальні пенсії, які вже призначені, будуть виплачуватися і надалі. Зміни стосуватимуться лише пенсіонерів, які виходитимуть на пенсію після набрання чинності відповідного закону.

З 1 січня коефіцієнт страхового стажу знижується з 1,35 до 1.

Це не погіршує умов нарахування пенсій. Пенсійна реформа жодним чином не погіршить умови призначення пенсій. Підвищувальний коефіцієнт врахування страхового стажу скасовується, натомість зростає база нарахування – середня заробітна плата. В цьому році при розрахунку пенсій використовується показник 3 764,40 грн, у наступному році він зростає до 5 266,76 грн. Зростатиме він і у подальшому. Запровадження коефіцієнту 1,35 свого часу було передвиборчою маніпуляцією, яка дозволила разово підняти пенсії. В подальшому наявність цього коефіцієнту стримувала перерахунок пенсій, тому що для цього потрібні були значні кошти для підняття розміру базової заробітної плати, яка використовується при нарахуванні пенсій. Як наслідок пенсії тих, хто уже вийшов на пенсію, «заморожувались». В результаті раз нарахована пенсія з роками знецінювалась. За новими правилами пенсії будуть перераховуватись автоматично в залежності від зростання заробітної плати і інфляції.

Для визначення права на пенсію за віком до страхового стажу (крім, власне, роботи за офіційним оформленням) зараховуються наступні періоди:

- ведення підприємницької діяльності із застосуванням спрощеної системи оподаткування (за період 01.01.1998 – 30.06.2000 включно це має бути підтверджено довідкою про реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності, а за період 01.07.2000 – 31.12.2017 включно – за умови сплати страхових внесків незалежно від розміру);
- проходження військової служби до 31.12.2017 включно;
- перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами у період 01.01.2004 – 30.06.2013 включно;
- перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 6 років у період 01.01.2004 – до часу запровадження сплати страхових внесків за жінок, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років;
- навчання у ВНЗ за денною формою навчання на умовах державного замовлення, а також навчання в аспірантурі та докторантурі у період 01.01.2004 – 31.12.2017 включно.

Крім того, надається можливість здійснити разовий платіж за період, коли особа не підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню без обмеження такого періоду. Сума сплаченого єдиного внеску за кожен місяць такого періоду не може бути меншою за мінімальний страховий внесок, помножений на коефіцієнт 2.

Індексація пенсій, нарахування ЄСВ та інші важливі зміни

Щороку відбуватиметься індексація пенсій, які залежатимуть від зростання середньої зарплати і зростання індексу споживчих цін.

Зазнала змін база для нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ): замість теперішніх 25 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (42 100 грн) застосовується рівень 15 розмірів мінімальних заробітних плат (48 000 грн).

Для роботодавців встановлено квоту щодо працевлаштування осіб, яким до настання пенсійного віку залишилось 10 і менше років.

Крім того, зараз Кабінет Міністрів готує окремі законопроекти, які регулюватимуть питання:

- осучаснення пенсій військовим;
- запровадження професійної пенсійної системи (для окремих категорій професій, які зараз мають пільгові статуси);
- порядок одержання пенсій, на виплату яких пенсіонер мав право, але не отримав через перебування на тимчасово не контрольованій державною владою України території.

При визначенні права на призначення пенсії за віком до страхового стажу зараховуються наступні періоди:

- ведення підприємницької діяльності із застосуванням спрощеної системи оподаткування (за період 01.01.1998 – 30.06.2000 включно це має бути підтверджено довідкою про реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності, а за період 01.07.2000 – 31.12.2017 включно – за умови сплати страхових внесків незалежно від розміру);
- проходження військової служби до 31.12.2017 включно;
- перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами у період 01.01.2004 – 30.06.2013 включно;
- перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 6 років у період 01.01.2004 – до часу запровадження сплати страхових внесків за жінок, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років;
- навчання у ВНЗ за денною формою навчання на умовах державного замовлення, а також навчання в аспірантурі та докторантурі у період 01.01.2004 – 31.12.2017 включно. Уточнено положення щодо добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, зокрема в частині здійснення збільшення вартості разового платежу за період, коли особа не підлягала обов'язковому державному соціальному страхуванню, без обмеження такого періоду. Індексація пенсій, нарахування ЄСВ та інші важливі зміни

Змінено механізм індексації (перерахунку) пенсій, який починаючи з 2019 року здійснюватиметься на постійній основі. Так пенсії індексуватимуться (перераховуватимуться) на 50 % росту середньомісячних зарплат за три роки та на 50% індексу споживчих цін.

З 1 січня 2018 року змінено розрахункову величину максимальної бази для нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ): замість теперішніх 25 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (42 100 грн) застосовується рівень 15 розмірів мінімальних заробітних плат (48 000 грн).

З 1 січня 2018 року для роботодавців встановлено квоту щодо працевлаштування осіб, яким до настання пенсійного віку залишилось 10 і менше років.

Крім того, зараз Кабінет Міністрів готує окремі законопроекти, які регулюватимуть питання:

- осучаснення пенсій військовим;
- запровадження професійної пенсійної системи (для окремих категорій професій, які зараз мають пільгові статуси);
- порядок одержання пенсій, на виплату яких пенсіонер мав право, але не отримав через перебування на тимчасово не контрольованій державною владою України території.